

Національне агентство з питань запобігання корупції

Департамент антикорупційної політики

X

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

«ІНДЕКС КОРУПЦІОГЕННОСТІ СФЕР СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ: АНАЛІТИЧНИЙ ОРІЄНТИР ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ»

Лісове господарство
Судова система
Контроль і нагляд за господарською діяльністю
Діяльність патрульної поліції
Діяльність органів правоохоронних органів
Архітектурно-будівельний контроль
Приватизація підприємств
Прикордонний контроль і пропуск
Податкові органи
Соціальні послуги та допомоги
Корупція
Земельні відносини
Управління державними підприємствами
Заклади вищої освіти
Митна справа
Державна та комунальна медицина
Надання дозволів та видобування корисних копалин
Діяльність сервісних центрів МВС
Військова сфера
Управління комунальним майном

червень 2025

ЗМІСТ

1. Передумови впровадження Індексу корупціогенності сфер суспільного життя, мета та завдання дослідження.....	3
2. Дизайн дослідження з визначення Індексу корупціогенності сфер суспільного життя	6
2.1. Вибірка сфер: підхід до обрання переліку сфер для визначення індексу	6
2.2. Структура індексу: компоненти та їх індикатори	8
2.3. Обробка та нормалізація даних для розрахунку індикаторів.....	10
2.4. Розрахунок індексу: агрегація даних за індикаторами, стандартизація.....	12
2.5. Інтерпретація індексу, категоризація (групування) сфер за індексом.....	13
3. Отримання даних за компонентами дослідження: операціоналізація індикаторів.....	14
3.1. Компонент 1 (K1): експертна оцінка поширеності корупції у сферах	14
3.2. Компонент 2 (K2): корупційний досвід респондентів	15
3.3. Компонент 3 (K3): притягнення до відповідальності за корупцію	23
3.4. Компонент 4 (K4): порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	26
Перелік використаних джерел.....	31

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ «ІНДЕКС КОРУПЦІОГЕННОСТІ СФЕР СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ: АНАЛІТИЧНИЙ ОРІЄНТИР ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ»

1. Передумови впровадження Індексу корупціогенності сфер суспільного життя, мета та завдання дослідження

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) до повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) належить проведення аналізу статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації стосовно ситуації щодо корупції (п. 1 ч. 1 ст. 11 Закону), організація проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції (п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону). Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки» передбачено, що загальна оцінка стану реалізації Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки (далі – Антикорупційна стратегія), затвердженої цим законом, здійснюється, зокрема, на основі аналізу соціологічних, аналітичних досліджень із вивчення стану корупції та статистичних спостережень.

Дані досліджень, які проводяться НАЗК, іншими державними органами та антикорупційними неурядовими інституціями, НАЗК використовує для періодичного аналізу ефективності антикорупційної політики у державі. Окремим вектором такого аналізу є дослідження стану корупції в окремих сферах суспільного життя та реалізації відповідної політики на державному, регіональному чи місцевому рівнях (далі – сфери).

Результати різних досліджень стану корупції (соціологічних, аналітичних, аналізу статистичних даних) у сферах є одними з найбільш цінних, оскільки дозволяють визначити ті сфери, які найбільш уражені корупцією, і є **надійним орієнтиром** для актуалізації **впровадження антикорупційних заходів у таких пріоритетних сферах**. Особливо важливим є визначення пріоритетів у сферальній (галузевій) антикорупційній політиці в контексті розробки та прийняття важливих програмних документів – Антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми з її виконання.

Іншим *важливим спрямуванням* отримання даних щодо сфер з високим рівнем корупції є те, що наявність корупційних ризиків в діяльності відповідних органів влади та корупційних практик взаємодії посадовців з громадянами може призводити до порушення особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, встановлених законодавством вимог фінансового контролю. Такі порушення можуть знаходити відображення у результатах різних видів контролю щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування, та їх перевірок.

Таким чином, визначення найбільш вражених корупцією сфер, дозволило б НАЗК **сфокусувати** подальшу аналітичну діяльність на предмет виокремлення окремих органів влади/ категорій посадових осіб, діяльність яких пов'язана з корупційними ризиками в таких сферах та **врахувати це при впровадженні механізмів фінансового контролю щодо окремих категорій суб'єктів декларування**.

Відтак аналіз ситуації з корупцією у сферах має нести комплексний, інтегрований характер, зокрема враховувати такі характеристики:

- офіційні дані щодо виявлення корупційних правопорушень та притягнення осіб до відповідальності;
- офіційні дані щодо виявлення порушення вимог фінансового контролю особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- виявлення латентної корупції, зокрема корупційного досвіду певних соціальних груп;
- інші джерела даних щодо оцінок поширеності корупції у сферах (думки експертів, наукові дослідження тощо), зокрема ті, які б враховували корупційні ризики (фактори), що потенційно сприяють вчиненню корупційних кримінальних правопорушень.

Отже, для цілей державної антикорупційної політики дуже важливо мати комплексну **оцінку рівня корупціогенності сфер**, яка б відображала дані щодо виявлення (поширеності) корупційних проявів, порушення вимог фінансового контролю особами, які є «представниками» таких сфер та враховувала наявність обставин, що призводять до розвитку та поширення корупційних практик у цих сферах.

Водночас різні види вимірів стану корупції у сферах, з одного боку, дають цінні результати для окремих цілей аналізу, а з іншого – певним чином є **обмеженими для формування загальних висновків щодо рівня корупційності сфер**, з огляду на механізми проведення та інструментарій таких досліджень:

1. *Аналіз офіційних даних досудової та судової статистики, які обліковують виявлені кримінальні правопорушення.* Це є досить цінним сигналом щодо корупції у сфері, особливо при порівнянні таких даних у динаміці та проведенні якісного аналізу. Проте це не може бути остаточною та валідною оцінкою рівня поширеності корупції у сферах з огляду на те, що в різних сферах кількісні оцінки виявлених фактів не відображають фінансового «навантаження» кримінального правопорушення (розміру неправомірної вигоди), шкоди для суспільства та держави (наприклад, *доволі важко порівняти/співставити рівень корупційності у сфері, де фіксується значна кількість правопорушень, пов'язаних із наданням неправомірної вигоди поліцейським, з іншою – де фіксується одне корупційне кримінальне правопорушення при закупівлі товарів у військовій сфері*). Крім того, окремі сфери відрізняються складністю виявлення корупційних кримінальних правопорушень і значним рівнем латентності корупції.

2. *Проведення соціологічних опитувань із виявлення корупційного досвіду респондентів у сферах.* Результати таких досліджень можуть кількісно виявити «приховані» від офіційної статистики корупційні прояви та факти вчинення правопорушень. Однак використання такого інструменту є обмеженим лише щодо певної кількості сфер, зокрема наявністю вибірки цільової групи респондентів, частотою контакту/взаємодії зі сферою, яка є прийнятною для отримання релевантних даних з таких досліджень. Окрім цього, такий зріз даних ґрунтується на дещо суб'єктивних враженнях/оцінках респондентів про власний корупційний досвід, на які можуть мати вплив поточні соціально-економічні події (пандемія, війна тощо).

3. *Якісні методи* соціологічних досліджень (наприклад, фокус-групові обговорення тощо) могли б дати цінну багатогранну інформацію щодо корупційності сфер, проте, з одного боку, вони є досить часозатратними та вартісними для проведення дослідження у низці сфер, а з іншого – потребують застосування окремого інструменту трансформації якісних даних у кількісну оцінку за сферою.

4. *Експертні оцінки.* Кількісне визначення окремих показників корупції у сфері (наприклад, оцінка рівня поширеності корупції) фахівцями, які глибоко володіють відомостями щодо вчинених правопорушень у сфері та мають достатні знання щодо корупційних ризиків (факторів), які сприяють цьому явищу, є достатньо багатогранною оцінкою, яка може ґрунтуватись на якісних персональних даних, натомість дані експертного середовища можуть бути відірвані від реальної «побутової корупції», яка доволі швидко реагує на зміни суспільного життя, правового, нормативного регулювання.

Ураховуючи вищезазначені цілі та обмеження, цією Методикою запропоновано модель **аналітичного інструменту для оцінювання рівня (стану) корупційності сфер – Індекс корупційності сфер суспільного життя** (далі – Індекс ІКС, ІКС).

Метою дослідження з визначення Індексу ІКС є впровадження аналітичного інструменту, який інтегрально поеднуватиме виміри окремих релевантних досліджень (соціологічних, аналітичних, аналізу статистичних даних) щодо корупції у сферах в один розрахунковий показник та у результаті формуватиме рейтинг сфер за рівнем їх корупційності, що дозволить визначити сфери, які мають стати пріоритетними в контексті розроблення та впровадження заходів із запобігання та протидії корупції в них, та бути орієнтиром для впровадження ефективних механізмів фінансового контролю до найбільш ризикованих категорій декларантів, діяльність яких пов'язана з такими сферами.

Розрахунок ІКС спрямований на вирішення таких завдань:

- аналіз внеску в інтегральний показник вимірів окремих досліджень за компонентами індексу та міжкомпонентних зв'язків;
- відстеження динаміки змін у ситуації з корупцією у сферах;
- має стати орієнтиром для подальшої аналітичної роботи з вивчення та ідентифікації якісних характеристик корупції у пріоритетних сферах та пошуку механізмів усунення корупційних ризиків та практик;

- має **сфокусувати** подальшу аналітичну діяльність щодо оцінки корупційних ризиків в таких сферах, виокремлення окремих органів влади/ категорій посадових осіб, діяльність яких пов'язана з цими ризиками для подальшого врахування **при впровадженні механізмів фінансового контролю щодо окремих категорій суб'єктів декларування**.

Загалом **Індекс ІКС – аналітичний інструмент інтегральної оцінки корупційності сфер**, що дозволяє **рейтингувати перелік основних сфер** державної політики та суспільного життя за рівнем їх корупційності та надалі **формує політику, сфокусовану на мінімізацію корупції** у найбільш уражених цим явищем сферах.

Результати цього дослідження мають сфокусувати антикорупційну політику держави на розробленні механізмів протидії корупції у пріоритетних сферах, зокрема під час розробки та реалізації важливих загальнодержавних документів (антикорупційної стратегії та програми), документів щодо протидії корупції у певних сферах державної політики (галузевої антикорупційної політики), а також впровадженні ефективних механізмів фінансового контролю публічних службовців

Вимоги до інструментарію Індексу ІКС та процедури отримання даних:

- дані, які використовуються для розрахунку ІКС, мають бути репрезентативними (для соціологічних досліджень), надійними та валідними (у разі використання офіційних статистичних відомостей);

- дані мають максимально відповідати поточній ситуації щодо корупції у сферах (відображати «об'єктивну інформацію»). Для цього використовуються дані/відомості, які зібрані (або фіксують статистичні показники) не пізніше ніж за 4 роки до року дослідження Індексу ІКС;

- методика розрахунку індексу має бути зрозумілою, уніфікованою (придатною для проведення повторних досліджень) та «відкритою» для врахування нових джерел даних у наступні роки.

Інтегральний підхід щодо використання «корупційних даних» за чотирьох компонентним внеском при їх агрегуванні та їх подальший математичний аналіз для оцінки корупційності низки сфер (із використанням різних видів досліджень та вимірів показників щодо корупції в окремих сферах) буде застосовано у пілотному дослідженні при визначенні Індексу ІКС у 2025 році.

Вирішення цієї досить складної задачі, з урахуванням наявних проблем та обмежень в отриманні коректних та надійних даних за досить великою групою сфер (які пропонуються до аналізу), може мати інші алгоритми та підходи. Тому, надалі методика розрахунку Індексу може вдосконалюватись із урахуванням аналізу даних пілотного дослідження та відгуків представників експертного антикорупційного середовища.

2. Дизайн дослідження з визначення Індексу корупційності сфер суспільного життя

2.1. Вибірка сфер: підхід до обрання переліку сфер для визначення індексу

У 2020 – 2021 роках, у рамках підготовки оновленої Методики стандартного опитування щодо корупції в Україні¹ було обрано концепцію організації проведення Національним агентством соціологічних досліджень, яка передбачає проведення систематичних соціологічних досліджень, що мають стати інструментом отримання релевантних, репрезентативних та порівнюваних (у часі, порівняно з попереднім опитуванням) даних щодо рівня корупції за двома групами показників: сприйняття корупції та корупційного досвіду респондентів.

Особлива увага була приділена питанню отримання даних щодо корупційного досвіду респондентів (населення, представників бізнесу, інших цільових груп) у *пріоритетних сферах* (певні сфери суспільного життя та реалізації відповідної політики на державному, регіональному чи місцевому рівнях, які найбільш уражені корупцією та/або мають найбільше значення для економічного зростання та розбудови інклюзивних демократичних інститутів).

У 2021 році було сформовано базовий перелік із 34-х сфер (базові сфери) для визначення рівня поширення корупції у них через проведення *експертного опитування*. Зокрема, шляхом аналізу антикорупційного законодавства, результатів попередніх досліджень щодо наявності корупційних практик у певних сферах було звужено коло потенційно корумпованих сфер до такої кількості, яка дає змогу вивчити потенційний рівень поширення корупції у них за допомогою експертного опитування².

Перелік *базових сфер* було використано при проведенні пілотного експертного опитування у 2021 році та *експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні у 2023 році*³ (за затвердженою методикою) для визначення *рівня поширеності корупції* в них⁴. Необхідно зазначити, що у 2022 році, у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України актуальним стало дослідження корупції у сфері надання гуманітарної допомоги. Тому, з 2022 року до переліку базових сфер було додано сферу «Гуманітарна допомога», а загальний перелік сфер розширився до 35-ти.

Перелік базових сфер використовувався при проведенні *стандартного опитування* щодо корупції в Україні за оновленою методикою у 2021 – 2024 роках⁵, зокрема окремі переліки сфер використовувались в опитуваннях населення та бізнесу при оцінці респондентами рівня поширеності корупції у сферах. Визначення показників *корупційного досвіду респондентів* (один з показників стандартного опитування щодо корупції в Україні використовуватиметься в цьому дослідженні як індикатор Індексу ІКС) проводилось в 11-ти сферах (з переліку базових) в опитуванні населення та в 7-ми сферах в опитуванні підприємців, при цьому – у 3-х сферах в обох групах респондентів.

¹ Методика стандартного опитування щодо корупції в Україні (у редакції наказу НАЗК від 25.06.2024 №168/24). URL : <https://cutt.ly/zrE61kDK>.

² У 2020–2021 роках, шляхом аналізу законодавства було визначено понад 100 сфер суспільного життя та реалізації державної політики. За результатами аналізу наявної інформації з дослідження корупції Національне агентство здійснило розподіл (групування) сфер за певними напрямками/тематикою (у т.ч. «відкинуто» певні сфери, де можливість поширення корупції є потенційно мінімальною, окремі сфери об'єднано). За наслідками такої роботи було визначено перелік із 34-х сфер (базові сфери) для визначення рівня поширення корупції в них через проведення експертного опитування.

³ Аналітичний звіт за результатами експертного опитування «Корупція в Україні 2023: погляд та оцінки експертів». URL: <https://cutt.ly/Tekm0ykz>.

Методика експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні. URL: <https://cutt.ly/felAlkUD>.

⁴ За результатами пілотного експертного опитування у 2021 році було сформовано загальний рейтинг сфер щодо оцінки рівня поширеності корупції. На початку 2024 року за Методикою експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні, проведено експертне опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні, за результатами якого було отримано оновлений «експертний» рейтинг сфер державної політики та суспільного життя (за переліком сфер з опитування 2021 року) щодо оцінки рівня поширеності корупції в них. Результати експертних опитувань були проаналізовані у сукупності з результатами соціологічних, аналітичних та інших досліджень, а також із загальнодержавними статистичними даними щодо запобігання та протидії корупції в Україні. За підсумками цієї роботи визначено перелік пріоритетних сфер щодо запобігання та протидії корупції в Україні, ситуація щодо стану та динаміки корупції в яких має стати об'єктом більш глибокого вивчення (у т.ч., й за допомогою соціологічних опитувань) на найближчі роки.

⁵ Результати соціологічних досліджень за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні, проведені у 2021–2024 роках. URL: <https://cutt.ly/SelAzcNd>.

Ураховуючи, що *експертне опитування щодо рівня корупції в Україні* та *стандартне опитування щодо корупції в Україні* (результати яких за окремими показниками *використовуються* далі в цьому дослідженні *для розрахунку індикаторів ІКС*) спираються на перелік базових сфер, то саме ці сфери мають бути використані для розрахунку ІКС-2025 (з окремими уточненнями/змінами щодо назв сфер та їх змістовного наповнення).

Сформований **перелік сфер** для розрахунку Індексу ІКС (далі – *сфери ІКС*) наведено в Таблиці 1.

Зокрема, під час визначення назв сфер ІКС були внесені зміни (порівняно з назвами в переліку базових сфер), з метою максимальної **уніфікації назви сфери для використання (охоплення) більшої кількості джерел досліджень для побудови ІКС**:

1) сфера S1 «Митна справа» об'єднує дві базові сфери, які використовувались в експертному опитуванні («Митниця (для фізичних осіб, що не є ФОП)» та «Митниця (для суб'єктів господарювання)», що загалом охоплюватиме діяльність митних органів та дозволить коректно і однозначно визначати показники та індикатори за компонентами К3 та К4 дослідження; при цьому індикатор за компонентом К1 буде визначено за окремою процедурою (див. розділ 3.1.);

2) у назві сфери S21 до «Земельні відносини, землеустрій» додано «будівництво» з огляду на те, що в **стандартному опитуванні** використовується назва «Будівництво та земельні відносини», а в іншому дослідженні (*опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення»*), результати якого також буде використано в рамках ІКС, досліджується корупційний досвід респондентів в ідентичних за розумінням та змістом сферах¹. Таким чином вищезазначені соціологічні виміри можуть охоплюватись єдиною сферою «Земельні відносини, землеустрій та будівництво»;

3) назва сфери S14 «Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)» є розширеною (додано узагальнюючу фразу «оподаткування»), що дає можливість охопити в рамках ІКС подібні за змістом назви сфер з різних досліджень.

4) інші незначні зміни назв окремих сфер (позначка * в таблиці нижче) зумовлені необхідністю кращого тематичного розуміння сфер, врахування різних аспектів їх функціонування та діяльності посадових/службових осіб, які є їх представниками/

Загалом, особливості використання при побудові ІКС даних різних соціологічних досліджень (вимірів ІКС) за окремими сферами та їх віднесення до визначених сфер ІКС відображені в довідковій узагальненій таблиці – матриці (Таблиця 3).

Додаткові окремі пояснення/застереження щодо віднесення результатів різних досліджень до сфер ІКС наведені при описі компонентів та індикаторів ІКС (розділ 3).

Таблиця 1. Перелік сфер для розрахунку Індексу ІКС

N	Сфера ІКС	
S1	Митна справа	*
S2	Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон	
S3	Переміщення людей і товарів з підконтрольних Україні територій на тимчасово окуповані РФ території України та навпаки	
S4	Діяльність патрульної поліції	
S5	Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)	
S6	Діяльність сервісних центрів МВС	
S7	Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)	
S8	Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю	
S9	Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)	*
S10	Приватизація підприємств	
S11	Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%	
S12	Управління комунальним майном	
S13	Утримання та використання комунального громадського транспорту	

¹ Назви сфер в опитуванні «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення»: «4. Реєстрація або приватизація об'єктів нерухомості (будинки, квартири)», «5. Приватизація, володіння та користування землею».

N	Сфера ІКС	
S14	Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)	*
S15	Архітектурно-будівельний контроль	
S16	Контроль і нагляд за господарською діяльністю	
S17	Діяльність Антимонопольного комітету України	
S18	Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	*
S19	Реалізація великих інфраструктурних проєктів (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	*
S20	Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель (моніторинг та перевірка закупівель, контроль фінансових та господарських операцій)	
S21	Земельні відносини, землеустрій та <u>будівництво</u>	*
S22	Лісове господарство	
S23	Надання дозволів та видобування корисних копалин (нафта, газ, вугілля, буритин, граніт, пісок тощо)	
S24	Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)	
S25	Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення	
S26	Заклади вищої освіти	
S27	Початкова та середня школа	
S28	Комунальні дитячі садочки	
S29	Державна та комунальна медицина (медичні послуги)	
S30	Закупівля медичного обладнання та лікарських засобів	
S31	Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян	
S32	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»	
S33	Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС	
S34	Гуманітарна допомога у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України	

* - позначено зміни назв сфер ІКС порівняно з назвами базових сфер (які використовувались в експертному опитуванні)

Особливості використання переліку сфер для розрахунку Індексу ІКС

У 2024 році для підготовки проєкту нової Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки повторно проведено аналіз сфер суспільного життя та реалізації державної політики, насамперед з акцентом стосовно аналізу функцій та повноважень державних органів щодо формування та реалізації державної політики в окремих сферах. За результатами відповідної роботи отримано перелік з 48 сфер, який надалі буде використовуватись для формування державної антикорупційної політики.

Оновлений перелік базових сфер буде використано при проведенні наступних хвиль (починаючи з 2025 року) експертного опитування щодо оцінки рівня корупції, стандартного опитування щодо корупції в Україні, результати яких і мають бути використанні в наступних дослідженнях Індексу ІКС. Відповідно потребуватиме оновлення і перелік сфер для розрахунку Індексу ІКС.

Таким чином, розрахунок ІКС-2025 є певним чином пілотним дослідженням, з огляду на обраний перелік сфер та необхідність апробації методологічних засад його проведення та підходів щодо роботи з вихідними даними. Водночас це не зменшує важливості отриманих результатів пілотного дослідження в контексті визначення найбільш корупціогенних сфер.

2.2. Структура індексу: компоненти та їх індикатори

Індекс ІКС – це агрегований індекс для оцінки рівня корупціогенності визначеного переліку сфер, які будуть використані в дослідженні (сфери ІКС), що складається з 4 компонентів з відповідними індикаторами.

Окремі компоненти індексу містять один або кілька вимірів (джерел досліджень). У наступних роках при визначенні ІКС кількість вимірів в окремих компонентах може збільшуватись (у такому разі до методики розрахунку ІКС можуть бути внесені зміни щодо агрегування вимірів у межах окремих компонентів, а загальні оцінки ІКС за попередні роки можуть бути перераховані).

	Компонент	Індикатор	Виміри /джерела даних
K1	Експертна оцінка поширеності корупції у сферах	I1. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах	Результати експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні
K2	Корупційний досвід респондентів	I2. Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах	1. Результати стандартного опитування щодо корупції в Україні (населення) 2. Результати стандартного опитування щодо корупції в Україні (бізнес) 3. Результати загальнонаціонального опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення»
K3	Притягнення до відповідальності за корупцію	I3. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення	Дані з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення
K4	Порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	I4. Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	Відомості щодо результатів повних перевірок декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та контролю щодо повноти заповнення декларацій такими особами

Проблема розрахунку Індексу ІКС у зв'язку з відсутністю даних

Згідно з цією Методикою для розрахунку ІКС необхідно забезпечити наявність даних для індикаторів за кожним з чотирьох компонентів індексу. З огляду на те, що у компонентах K1, K3 та K4 за відповідними вимірами передбачається отримати вихідні дані для всіх сфер¹, можливість розрахунку ІКС для окремої сфери залежить від наявності даних для неї хоча б за одним виміром компонента K2.

У Таблиці 2 наведено приклад можливості розрахунку ІКС для сфер залежно від наявності даних за вимірами. Так, індекс **можна розрахувати** для сфер S1, S2, S7, S15, S26 (мають різні варіанти наявності даних за вимірами компонента K2, від 1 до 4).

Таблиця 2. Приклад можливості розрахунку ІКС для сфер залежно від наявності даних за вимірами

Сфера ІКС	К1		К2				К3		К4		Значення Індексу ІКС (+/-)
			Вимір 1	Вимір 2	Вимір 3	Інди-катор					
	Дані (+/-)	Інди-катор	Дані (+/-)	Дані (+/-)	Дані (+/-)		Дані (+/-)	Інди-катор	Дані (+/-)	Інди-катор	
S1	+	I ₁	-	-	+	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S2	+	I ₁	-	+	-	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S7	+	I ₁	+	-	-	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S10	+	I ₁	-	-	-	-	+	I ₃	+	I ₄	-
S15	+	I ₁	-	+	+	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+
S23	+	I ₁	-	-	-	-	+	I ₃	+	I ₄	-
S26	+	I ₁	+	+	+	I ₂	+	I ₃	+	I ₄	+

«+» - наявні дані, «-» - відсутні дані

Водночас для розрахунку ІКС можуть бути відсутні дані для низки сфер за компонентом K2 (показники корупційного досвіду респондентів). Імовірно, що в певні роки досліджень ІКС така кількість сфер може варіюватись. У Таблиці 2 наведено приклад відсутності даних для сфер S10 та

¹ Для окремих сфер за компонентами K3 та K4 можуть бути отримані «нульові» значення (відсутність зафіксованих спостережень за цією Методикою), проте такі дані вважаються наявними вихідними і будуть оброблені за окремою процедурою, описаною в розділах 3.3. та 3.4. Методики.

$S23^1$ – відповідно індекс для цих сфер розрахувати без застосування окремих процедур обробки даних **неможливо**.

Відсутність даних за окремими компонентами при розрахунку визначених індикаторів є однією з головних проблем побудови індексів.

Для дослідження з розрахунку Індексу ІКС, для якого наразі можна використати обмежену кількість компонентів (та, відповідно, вимірів), методично відкидається підхід до побудови індексу, який передбачає нехтування такими пропусками стосовно сфер і розрахунок індексу, наприклад, як середнє арифметичне наявних даних за індикаторами (тобто знайти середнє арифметичне I_1 , I_3 та I_4). Такий алгоритм агрегації, що може бути допустимим при значній кількості вимірів (використовується у т.ч. при побудові окремих міжнародних індексів), у цьому дослідженні може призвести до істотного викривлення загального рейтингу ІКС на предмет оцінки корупційності окремих сфер.

З іншого боку, застосування такого способу вирішення проблеми відсутності даних як виключення записів, які мають пропуски, є також неприйнятним, оскільки це призведе до зменшення вибірки, тобто скорочення кількості сфер, що суперечить підходу щодо побудови індексу, а саме: забезпечення оцінки корупційності у визначеній кількості сфер для наступного аналізу та максимальне збереження наявних даних, зокрема отриманих за компонентом K1 по таким сферам.

Загалом ступінь невизначеності через брак даних впливає на здатність наближатись до коректної оцінки рівня корупційності за сферами, а недостатня кількість або доступність даних матиме прямий вплив на формування правильних висновків та прийняття ефективних рішень за результатами аналізу результатів дослідження з визначення ІКС. Відповідно до наукових досліджень², чим більша частка відсутніх даних, тим менша надійність висновків і тим складніше довести достовірність результатів дослідження.

Далі методично визначено підходи щодо вирішення проблеми відсутності даних за сферами при розрахунку індексу.

2.3. Обробка та нормалізація даних для розрахунку індикаторів

1. Імпутація даних. З метою уникнення невизначеності при розрахунку індикаторів, збереження наявних даних за всіма доступними вимірами для побудови ІКС застосовується імпутація даних для заповнення прогалів у вихідних даних щодо окремих сфер. У статистичних спостереженнях **імпутація** – це порядок уведення значення для конкретного елементу даних, коли відповідь відсутня або не є придатною для використання, або відсутнє конкретне значення змінної, яке заповнюється під час процесу імпутації.

У дослідженні з визначення ІКС за компонентом K2 мають бути використані такі методи імпутації даних^{3,4} для відсутніх значень за сферами (щодо показників корупційного досвіду респондентів):

а) *Імпутація методом «cold-deck»*. Проводяться умовні розрахунки відсутніх величин методом підстановки вихідних (не нормалізованих) даних за іншим наявним дослідженням з донорської сфери, яка за своїми характеристиками є дотичною/подібною. Зокрема, коли напрямки корупційної взаємодії та категорії посадовців є подібними (наприклад: сфери «Діяльність правоохоронних органів» і «Діяльність патрульної поліції»).

б) *Імпутація першого (найнижчого) квантиля розподілу (Q_1)*. У разі відсутніх значень для сфер за Індикатором I_2 (після нормалізації та агрегування даних за окремими вимірами) такі сфери будуть

¹ Причини відсутності даних можуть бути різними. Наприклад, неможливо відокремити «чисті» дані за сферою з іншого показника або соціологічними вимірами навіть частково не досліджувався корупційний досвід у таких сферах.

² Ковтун Н. В., Фаталієва А.-Н. Я. Нові тенденції у доказовій статистиці: проблеми імпутації даних. *Статистика України*. 2019. № 4. URL: <https://cutt.ly/peknJcvT>.

³ Nguyen M. A Guide on Data Analysis. Bookdown, 2020. URL: https://bookdown.org/mike/data_analysis/.

⁴ Kamisan N. A. B., Lee M. H., Hussin A. G., Zubairi Y. Z. Imputation techniques for incomplete load data based on seasonality and orientation of the missing values. *Sains Malaysiana*. 2020. T. 49, № 5. С. 1165–1174. URL: <https://cutt.ly/OezQwOG1>.

заповненні значенням першого квартиля (Q_1) з діапазону *нормалізованих наявних даних* за індикатором¹ (про процедуру нормалізації – див. нижче).

Досить поширеним методом є використання для імпутації *середнього значення/медіани* розподілу значень, проте для цього дослідження такий підхід вважається методично неприйнятним, оскільки це призводитиме до значно вищих показників інтегрованого індексу за окремими сферами, де рівень корупційного досвіду респондентів не може відображатись через доволі значну частку респондентів (*суб'єктів взаємодії з відповідними органами влади*)². Імпутацію *мінімального значення* вибірки також недоцільно використовувати, оскільки низка сфер, де відсутні вихідні дані, можуть отримати екстремально (аномально) низьке значення нормалізованого показника корупційного досвіду, притаманне лише одній сфері.

Водночас перший квартиль вибірки (Q_1), оскільки на це значення не впливають екстремальні дані, може бути кращим показником для імпутації, ніж середнє чи мінімальне значення вибірки. Такий метод імпутації даних, який використовує значення, що відокремлює чверть найнижчих значень за сферами, є порівняно адекватним способом вирішення проблеми відсутніх даних враховуючи те, що у більшості відповідних сфер корупційний досвід може мати не менше значення з огляду на результати якісних аналітичних досліджень за цими сферами. Однак такий підхід може не врахувати більшу корупційну «навантаженість» досвіду в деяких сферах.

Більш детально щодо сфер, до яких застосовано ці методи імпутації даних, зазначено в описі компонента К2 (розділ 3). Загалом не може бути однозначно правильного підходу до імпутації даних, а методи які використовуватимуться для розрахунку ІКС, є способом усунення прогалин у даних за окремими сферами. Водночас вбачається за очевидне, що ці методи певним чином (із пересторогою) мінімізують невизначеність в оцінці корупційного досвіду в таких сферах.

2. Вінсоризація та трансформація даних. Вінсоризація – процедура зміни значень у вибірці (вихідні дані за розподілом сфер) з метою отримання надійної та незалежної від великих значень оцінки³.

У дослідженні з визначення ІКС процедура вінсоризації застосовуватиметься до даних за компонентами К3 та К4 (*дані з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення* та дані за результатами двох видів *фінансового контролю щодо декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування*), оскільки за окремими сферами (з огляду на особливості виявлення в них корупційних правопорушень *та/чи порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування*) наявні екстремально великі показники, а по деяким – мінімальні (у т.ч. нульові).

Для уникнення за компонентами К3 та К4 наявності нульових показників та мінімізації негативного впливу (надмірного домінування) екстремально великих значень в алгоритмі агрегації індикаторів перед нормалізацією показників проводиться їх вінсоризація – зміщення спостережень у хвостах вихідного розподілу набору даних до *максимального* (95-й процентиля розподілу) та *мінімального* [5-й процентиля або число 2, якщо зазначений процентиль є меншим (=1)]. Процентилі при цьому округлюються до цілого числа.

¹ Q_1 - перший (найнижчий) квартиль вибірки. Це значення, яке відокремлює найнижчу чверть ранжованого розподілу даних (25% даних). Наприклад, якщо наявні дані в розподілі за 20 сферами, то такий діапазон ділиться квартилями на 4 частини (у кожній по 5 сфер). Відповідно, розрахункове значення Q_1 знаходитиметься між значеннями 5-ї та 6-ї сфер.

² Наприклад, для сфер «Діяльність антимонопольного комітету» або «Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю» корупція скоріше характеризуватиметься високими фінансовими показниками корупційних правопорушень, ніж значною часткою суб'єктів господарювання, які мали корупційну взаємодію з публічними службовцями. Вважається хибним імпутувати для таких сфер середнє значення розподілу корупційного досвіду певної цільової групи (бізнесу) за низкою сфер. Зокрема, за даними стандартного опитування щодо корупції в Україні у 2024 році цей показник складає 24,9%, що для цілей імпутації даних означатиме, що кожен четвертий суб'єкт, який контактував із публічними посадовцями, був залучений до корупційних практик.

³ Глосарій термінів національної моделі статистичного виробництва в органах державної статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/metod_polog/glos_GSBPM.pdf

Після цього, з метою зменшення асиметрії розподілу (впливу екстремально високих значень в алгоритмах нормалізації та агрегування) та його наближення до нормального, здійснюється трансформація даних методом логарифмування – $\ln(p)$ ¹.

Повна інформація щодо цих процедур наведена в описі компонентів К3 та К4 (розділ 3).

3. Нормалізація даних для індикатора. Для приведення вихідних даних із різних вимірів (досліджень) за відповідними показниками (p) стосовно сфер до єдиного безрозмірного діапазону (шкала в межах 0 - 1) було обрано *метод нормалізації на розмах варіації* – Min-Max² (з урахуванням окремих підходів щодо трансформації даних, описаних вище):

$$p_{ns} = \frac{p_s - p_{min}}{p_{max} - p_{min}} - \text{для компонентів К1 та К2, } p_{ns} = \frac{\ln(p_s) - p_{min}}{p_{max} - p_{min}} - \text{для компонентів К3 та К4,}$$

де p_{ns} – нормалізоване значення показника (індикатора) за сферою S ; p_s – вихідне значення показника за сферою S ;

p_{min}, p_{max} – мінімальне та максимальне (або порогове) значення в розподілі даних за показником.

Для кожного індикатора (показника) визначено мінімальне та максимальне значення розподілу даних та наведено в описі кожного компонента (розділ 3).

При застосуванні цих формул нормалізації враховано, що всі обрані показники для розрахунку ІКС є *індикаторами-стимуляторами (показниками-стимуляторами)*, тобто більше значення вихідного та нормалізованого показника для певної сфери відповідає вищому рівню корупційності сфери.

Агрегація нормалізованих значень складових показників (за різними вимірами) за компонентом К₂ для обчислення індикатора І₂ проводиться шляхом визначення максимального показника з наявних значень корупційного досвіду населення та бізнесу за процедурою описаною нижче (див. розділ 3.2.). У випадку відсутності нормалізованих значень у розподілі сфер за цим індикатором (тобто для певної сфери не було зараховано дані з жодного дослідження) застосовується метод імпутації даних (віднесення першого (найнижчого) квартиля розподілу (Q_1) нормалізованого набору даних), як було зазначено вище.

4. Інтерпретація вихідних даних Індикатора. Для аналізу даних за компонентом нормалізовані значення індикатора **розподіляються на три групи** з рівним інтервалом значень, який визначається таким чином:

$$d = (I_{max} - I_{min})/3, \text{ де}$$

I_{max}, I_{min} – максимальне та мінімальне значення індикатора з діапазону даних.

Отже, залежно від значення індикатора кожна сфера потрапляє до однієї з таких груп³:

група 1 (високі значення): від $I_{max} - d$ до I_{max} ;

група 2 (середні значення): від $I_{min} + d$ до $I_{min} + 2d$;

група 3 (низькі значення): від I_{min} до $I_{min} + d$.

2.4. Розрахунок індексу: агрегація даних за індикаторами, стандартизація

Агрегація даних для ІКС здійснюється шляхом розрахунку середньозваженого показника нормалізованих значень індикаторів за кожним із компонентів (за формулою середньої арифметичної

¹ Такий підхід до вінсорізації та трансформації даних використовувався, зокрема, при розрахунку індикаторів для Індексу екологічної ефективності (EPI, Environmental Performance Index) та Індексу екологічної стійкості (Environmental Sustainability Index), який передував EPI:

1) Environmental Sustainability Index 2005. URL : <https://sedac.ciesin.columbia.edu/es/esi/ESI2005.pdf>

2) Environmental Performance Index 2022. Technical Appendix. URL: <https://cutt.ly/cekn1kLO>

3) Environmental Performance Index 2024. URL: <https://epi.yale.edu/downloads/2024-epi-report.pdf>

² Марець О.Р., Вільчинська О.М. Теоретичні питання побудови інтегральних індикаторів. URL : <https://cutt.ly/Sekn0yB8>

³ Приклад розрахунку. Наприклад, мінімальне значення індикатора – 0.1, а максимальне – 0.85; тоді інтервал значень для груп: $d=(0.85-0.1)/3=0.25$, а діапазони значень для груп такі: група 1 – від 0.1 до 0.35 включно, група 2 – від 0.35 до 0.6 включно, група 3 – від 0.6 до 0.85 включно.

зваженої). Після цього проводиться стандартизація даних: розрахункове значення перемножується на 10 та округлюється до сотих¹.

$$I_{\text{КС}} = (\sum_{i=1}^4 \omega_i I_i) * 10, \text{ де}$$

ω_i – вагове значення i -го індикатора;

I_i – нормалізоване значення i -го індикатора.

Тож дані індексу за сферами мають значення за 10-бальною шкалою (варіюються в межах від 0 до 10), що сприяє кращому їх сприйняттю та розумінню: 10 балів – максимальний рівень корупціогенності, 0 балів – мінімальний рівень.

Ваги індикаторів. Основою дизайну ваг для індикаторів є необхідність врахування впливу «важливості» даних за кожним компонентом на загальне значення ІКС, тобто наскільки внесок даних окремих досліджень (вимірів) загалом може впливати на оцінку (розуміння, відчуття) корупціогенності у сферах (ураховуючи широке трактування поняття «корупціогенність», про що було зазначено вище).

Вагові коефіцієнти індикаторів визначено *методом експертних оцінок* шляхом опитування 10 експертів (працівників НАЗК). Застосування цього методу вбачається доцільним виходячи з того, що немає підстав вважати неприйнятною колективну думку фахівців під час прийняття рішення щодо внеску компонентів у загальний результат під час агрегації індикаторів.

Попередньо експерти були ознайомлені з загальними підходами щодо мети та завдань дослідження з визначення ІКС, інтерпретації індексу та особливостей отримання даних за компонентами. Також при обговоренні було враховано переваги та недоліки отримання валідних та релевантних даних за кожним із компонентів (див. в описі компонентів нижче).

Відповідно до цього методу експертних оцінок, кожен k -й експерт для кожного i -го індикатора повинен був призначити коефіцієнт a_{ki} , щоб сума всіх коефіцієнтів ваги (призначених одним експертом для усіх індикаторів) дорівнювала одиниці.

Розрахункове вагове значення i -го індикатора отримано за формулою середнього арифметичного оцінок всіх експертів ($n=10$): $\omega_i = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n a_{ki}$. Надалі таке розрахункове значення було округлено до десятих і отримано вагове значення i -го індикатора ω_i .

Компонент	Індикатор	Вага індикатора (ω_i)
K1	I1. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах	0,3
K2	I2. Частка респондентів, які мали корупційний досвід у сферах	0,3
K3	I3. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення	0,2
K4	I4. Показник оцінки порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування	0,2

Додатково: для перевірки можливості використання під час розрахунку Індексу ІКС вибраних вагових коефіцієнтів за результатами пілотного дослідження 2025 року може бути апробовано також альтернативний підхід до оцінки вагових значень – *метод головних компонент*.

2.5. Інтерпретація індексу, категоризація (групування) сфер за індексом

Ранжування сфер за результатами розрахунку ІКС здійснюється в порядку спадання його середньозваженого стандартизованого значення (за 10-бальною шкалою).

Впроваджується **розподіл сфер на три групи** з рівним інтервалом значень ІКС, який визначається таким чином:

¹ Приклад розрахунку. Наприклад, отримали такі значення індикаторів для певної сфери: $I_1=0.35$, $I_2=0.7$, $I_3=0.65$, $I_4=0.5$. Вагові значення індикаторів відповідно: $w_1=0.3$, $w_2=0.3$, $w_3=0.2$, $w_4=0.2$. Тоді розрахункове значення індексу для сфери: $I_{\text{КС}} = (0.35*0.3 + 0.7*0.3 + 0.65*0.2 + 0.5*0.2) * 10 = 5.45$

$$d = (I_{\text{ІКС}/\text{max}} - I_{\text{ІКС}/\text{min}})/3, \text{ де}$$

$I_{\text{ІКС}/\text{max}}, I_{\text{ІКС}/\text{min}}$ – максимальне та мінімальне значення ІКС у рейтингу сфер.

Тож залежно від значення ІКС кожна сфера потрапляє до однієї з таких груп:

- 1) високий ІКС (інтервал значень від $I_{\text{ІКС}/\text{max}} - d$ до $I_{\text{ІКС}/\text{max}}$);
- 2) середній ІКС (від $I_{\text{ІКС}/\text{min}} + d$ до $I_{\text{ІКС}/\text{min}} + 2d$);
- 3) низький ІКС (від $I_{\text{ІКС}/\text{min}}$ до $I_{\text{ІКС}/\text{min}} + d$).

Відповідно до цієї Методики за результатами розрахунку індексу використовується **інтерпретація показників ІКС**, згідно з якою сфери, які отримують значення **ІКС > середнього рівня за сферами**, вважаються (оцінюються) **сферами із «значним» рівнем корупціогенності**.

Обидва підходи аналізу показників індексу в контексті оцінки корупціогенності сфер (розподіл на групи та порівняння із середнім рівнем) не ґрунтуються лише на положенні сфери на 10-бальній шкалі та зорієнтовані на те, щоб враховувати у порівнянні основні статистичні показники вибірки значень ІКС за сферами (варіаційний розмах, середнє значення).

Їх застосування дасть можливість у наступних дослідженнях при інтерпретації даних ІКС орієнтуватись не стільки на значення індексу ІКС для певної сфери (може змінюватись із роками, що є окремим показником для якісного аналізу), скільки на його положення у «загальному» рейтингу відносно інших сфер. Тобто навіть у разі зменшення показників індексу за результатами дослідження ІКС у певному році завжди буде **визначатись низка сфер, у яких рівень корупціогенності є вищим, порівнюючи з іншими сферами**, що дозволить **фокусуватись** саме на них при формуванні загальнодержавної антикорупційної політики.

3. Отримання даних за компонентами дослідження: операціоналізація індикаторів

3.1. Компонент 1 (K1): експертна оцінка поширеності корупції у сферах

Для індикатора за цим компонентом використовуватимуться результати *останнього* експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні за Методикою¹, розробленою та затвердженою НАЗК. Це опитування передбачає періодичний зріз думки експертів у сфері запобігання та протидії корупції за визначеними показниками сприйняття корупції та оцінки державної антикорупційної політики і спрямоване передусім на визначення **сфер із найбільшим рівнем поширеності корупції**. Окрім цього, як було пояснено вище, перелік *базових сфер*, які використовуються для опитування, загалом відповідатиме переліку сфер для визначення ІКС² (детальніше – розподіл базових сфер за сферами ІКС наведено в Таблиці 3).

Згідно з Методикою таке експертне опитування проводиться не рідше ніж раз на 2 роки, тож у разі відсутності даних за певний рік для побудови ІКС використовуватимуться результати останнього опитування, зокрема для розрахунку ІКС-2025 будуть взяті дані з опитування за підсумками 2023 року.

Респондентами експертного опитування є (за визначеною вибіркою³) **представники антикорупційного середовища**, які є достатньо обізнаними у питаннях формування та/або реалізації антикорупційної політики і можуть надавати **досить релевантну оцінку** сприйняття стану ситуації з корупцією в Україні і, зокрема, рівня **поширеності корупції у визначених сферах**.

¹ Методика експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні. URL : <https://cutt.ly/Bekn9vmW>.

² З окремими застереженнями (уточненнями), зазначеними у розділі 2.1., які не впливають на коректність віднесення даних до визначених сфер ІКС

³ **Вибірка експертів** складається з двох категорій фахівців:

1) **«теоретики»** – науковці, аналітики та незалежні експерти, які займаються вивченням явища корупції та її форм, теорії та практики запобігання та протидії корупції, пошуком способів удосконалення антикорупційного та пов'язаного з ним законодавства, практики його застосування, а також представники громадських об'єднань, міжнародних організацій, донорів, медіа, міжнародні експерти, незалежні громадські активісти, які опікуються проблемою корупції в Україні;

2) **«практики»** – представники державних органів/органів місцевого самоврядування, які на загальнодержавному та/або місцевому рівні займаються формуванням та/або реалізацією антикорупційної політики, а також здійснюють досудове розслідування та правосуддя у справах про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення (НАЗК, НАБУ, САП, ДБР, АРМА, ВАКС, інших державних органів або органів місцевого самоврядування, зокрема уповноважені особи з питань запобігання та виявлення корупції).

Саме ці періодичні оцінки експертів щодо поширеності корупції в сферах можуть бути джерелом даних за Компонентом 1. Результати інших загальнонаціональних опитувань (населення, бізнесу, інших цільових груп) щодо оцінки респондентами стану/рівня поширеності корупції у сферах не можуть бути достатньо валідними та релевантними для цілей дослідження з визначення ІКС *через недостатню обізнаність таких респондентів* щодо корупції в окремих сферах (зокрема щодо тих, де їх досвід взаємодії/контакту є досить низьким), *викривлення (некоректність) оцінки* через вплив медіа, усталене сприйняття рівня корупції у сферах у суспільному просторі, а також через *методичні особливості* проведення таких опитувань (використання іншого за кількістю переліку сфер, змісту їх назв тощо).

Особливості використання окремих базових сфер для розрахунку ІКС: для агрегації даних експертного опитування в індикатор за сферою S1 «Митна справа» обирається *максимальне значення* з двох значень (оцінок) для базових сфер «Митниця (для фізичних осіб, що не є ФОП)» та «Митниця (для суб'єктів господарювання)»¹

Індикатор	І1. Оцінка експертами сприйняття поширеності корупції у сферах
<i>Джерело даних</i>	Результати <u>останнього</u> експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні за Методикою, розробленою та затвердженою НАЗК
<i>Запитання анкети</i>	На Вашу думку, наскільки корупція поширена у таких сферах? Відповідь надайте, використовуючи 5-бальну шкалу, де: «1» – відсутня, «2» – майже відсутня, «3» – інколи поширена, інколи ні, «4» – децю поширена, «5» – дуже поширена
<i>Вихідні (початкові) дані та їх обробка</i>	Середня оцінка по сфері (S) за 5-бальною шкалою (від 1 до 5) від усіх респондентів, які надали оцінку (крім варіантів «Відмова»/ «Важко сказати») За сферою S1 «Митна справа» обирається <i>максимальне значення</i> з двох значень (середніх оцінок) для базових сфер «Митниця (для фізичних осіб, що не є ФОП)» та «Митниця (для суб'єктів господарювання)»
<i>Діапазон значень для нормалізації</i>	Мінімум – 1; Максимум – 5.
<i>Вага індикатора</i>	0,3

3.2. Компонент 2 (K2): корупційний досвід респондентів

Для індикатора за цим компонентом використовуються результати двох соціологічних досліджень, у рамках яких періодично проводиться *визначення корупційного досвіду* респондентів за усталеною методикою та однаковою для обох досліджень показником:

1. Стандартне опитування щодо корупції в Україні за затвердженою НАЗК Методикою².

У рамках цього дослідження проводяться 2 окремі опитування:

- репрезентативне опитування *населення* (вимір 1);
- репрезентативне опитування представників *бізнесу* (вимір 2).

Таке дослідження проводиться щороку³, тобто надалі результати за цим опитуванням можна щорічно використовувати для оновлення ІКС.

¹ Вибір максимального значення обумовлений метою дослідження з визначення Індексу ІКС, а саме шляхом рейтингування визначити ті сфери, які мають високий рівень корупціогенності. Різні експертні оцінки рівня поширеності корупції в двох базових сферах стосовно діяльності митниці обумовлені тим, що корупційні практики можуть бути більше пов'язані з однією з цих двох груп респондентів (бізнесом або населенням). Відповідно, надалі це необхідно враховувати при таргетуванні антикорупційної діяльності у цій сфері (фокусування на напрямках, пов'язаних з певними цільовими групами). Тобто орієнтація на більш високе значення експертних оцінок є логічним підходом в контексті розрахунку релевантного значення індикатора.

² Методика стандартного опитування щодо корупції в Україні (у редакції наказу НАЗК від 25.06.2024 №168/24). URL : <https://cutt.ly/zrE61kDK>.

³ Результати соціологічних досліджень за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні, проведені у 2021–2024 роках. URL: <https://cutt.ly/SelAzcNd>.

Визначення показників **корупційного досвіду респондентів** до 2024 року проводилось в 11-ти сферах (з переліку базових) в опитуванні населення та в 7-ми - в опитуванні підприємців, при цьому 3 сфери охоплені опитуванням в обох групах респондентів. Змістовні ж назви переважної більшості цих сфер (у т.ч. пояснення щодо розуміння сфери) ідентичні (співставні) переліку *базових сфер*, які використовуються для експертного опитування (Компонент 1), і, відповідно, *переліку сфер ІКС* (Таблиця 1). Тож використання (віднесення) результатів опитування за кожною зі сфер для визначення ІКС є коректним.

Особливості використання окремих сфер (виміри 1 та 2) для розрахунку ІКС

1. Імпутація даних для сфер S4 та S5.

Результати дослідження (вихідні показники) з опитування **населення** (вимір1) за сферою-донором, яка була визначена як «Діяльність правоохоронних органів (патрульна поліція, Національна поліція, СБУ, прокуратура) із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім сервісних центрів МВС))» будуть одночасно віднесені до таких сфер ІКС:

S4. Діяльність патрульної поліції;

S5. Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС).

Додатковий аналіз цього дослідження щодо перебування респондентів у корупційних ситуаціях у 2024 році, що є співмірним із показником корупційного досвіду (за самооцінкою) в загальній «правоохоронній сфері» (патрульна поліція+ інші органи), свідчить про дещо вищу частку респондентів, які мали корупційні практики при взаємодії з патрульною поліцією чим з представниками інших правоохоронних органів (стр. 70 аналітичного звіту¹), проте не настільки, щоб нівелювати ці результати та не використати їх для сфери S5 (до того ж у розумінні респондентів обидві сфери часто є складовими однієї – окремі правопорушення могли фіксувати як патрульні поліцейські, так і представники Нацполіції). Отже, коректно розмежувати дані між сферами S4 та S5 наразі неможливо, а така операція імпутації даних для цілей дослідження з визначення ІКС є допустимою та прийнятною.

2. У Таблиці 3 відображено розподіл за сферами ІКС інших сфер, які були охоплені зазначеним стандартним опитуванням, для використання в дослідженні з визначення ІКС. Ці сфери мають дещо інші назви, проте таке їх віднесення до сфер ІКС є достатньо коректним, враховуючи порівняння змістовного навантаження назв таких сфер.

2. Загальнонаціональне опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення»² (опитування населення) (вимір 3).

Зазначене опитування ґрунтувалось на сталій методології та періодично проводилось Раст в Україні з 2011 до 2024 року в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (ENGAGE)³. Останнє опитування проведене у 2024 році. Вибірка населення України складала понад 10 тис. осіб, відповідно похибка вибірки є досить низькою в цілому для опитування та прийнятною для оцінки показників корупційного досвіду в сферах, охоплених дослідженням.

Ураховуючи те, що дослідження проводиться періодично⁴, передбачається використовувати останні результати для оновлення ІКС, що є прийнятним з огляду на повільну динаміку зміни показників корупційного досвіду в більшості сфер.

¹ Аналітичний звіт за результатами стандартного опитування щодо корупції в Україні «Корупція в Україні 2024: розуміння, сприйняття, поширеність». URL: <https://cutt.ly/RrRqHZre>.

² Стан корупції в Україні 2024: сприйняття, досвід, ставлення. URL: <https://cutt.ly/1rRwrlnW>.

Інтерактивна візуалізація за результатами опитувань 2007 – 2024 років. URL (дані з <https://web.archive.org/>): <https://cutt.ly/ArRwldhx>.

³ Загальнонаціональне опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення» проводилось в Україні з 2007 року кожні два-три роки (за винятком 2013 року). Це опитування ґрунтувалось на методології, розробленій у рамках Проекту «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні «Гідна Україна» (ACTION), що впроваджувався MSI у 2007 та 2009 роках, яка пізніше була застосована Раст у рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (ENGAGE) у партнерстві з Проектом USAID «Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні «Взаємодія» (SACCI) у 2018, 2021 та 2023 та 2024 роках.

⁴ Незважаючи на припинення фінансування проектів USAID, очікується що таке масштабне соціологічне дослідження стану корупції в Україні може бути відновлено в рамках інших проектів МТД.

Визначення показників **корупційного досвіду респондентів** (населення) у цьому опитуванні стабільно проводиться в 25-ти сферах, проте не всі вони відповідають змісту назв сфер ІКС, тому відповідні дані не можуть використані.

Для розрахунку індикатора з цього дослідження використані дані з дослідження корупційного досвіду за 19 сферами, при цьому більшість із них змістовно повністю відповідають сферам ІКС. Щодо певних сфер, з метою максимального використання даних цього дослідження для Індексу ІКС, зроблено певні допущення та операціоналізовано застосування вихідних даних (див. Таблицю 3).

Збереження стабільним (постійним) такого підходу використання результатів цього опитування в наступні роки дозволяє вважати застосування даних за кожною зі сфер для визначення ІКС достатньо коректним.

Особливості використання окремих сфер (вимір 3) для розрахунку ІКС, зокрема віднесення вихідних показників результатів дослідження до сфер ІКС (імпутація даних):

1) дані за сферою, яка була визначена як «11. Національна поліція (включаючи патрульну поліцію)», будуть віднесені до сфери ІКС «S4. Діяльність патрульної поліції»;

2) до сфери ІКС «S5. Діяльність органів правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)» будуть віднесені перераховані дані з масиву за результатами опитування щодо корупційного досвіду респондентів спільно за сферами «11. Національна поліція (включаючи патрульну поліцію)» та «13. Прокуратура» (тобто враховуватиметься наявність корупційного досвіду за однією та/або іншою сферою);

Такий підхід застосування даних за «правоохоронними» сферами з цього дослідження (вимір 3) певним чином перекликається з вищезазначеним підходом використання даних стандартного опитування щодо корупції в Україні (вимір 1), а загалом розрахунок індикатора через використання кількох наявних джерел даних має забезпечити збалансування такої операції імпутації даних;

3) з метою застосування соціологічних даних для сфери ІКС «S9. Військова сфера» до неї віднесені дані з опитування за сферою «21. Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки («військокомати»)». Очевидно, що це є лише одна зі складових корупційного «навантаження» сфери S9, проте публічні дані інших соціологічних вимірів корупційного досвіду у цій сфері відсутні. Водночас позитивним для цілей дослідження є те, що частка респондентів, які стикаються з ТЦК та СП, є достатньо значною (для 2024 року – 13%);

4) до сфери ІКС «S21. Земельні відносини, землеустрій та будівництво» будуть віднесені перераховані дані щодо корупційного досвіду респондентів спільно за сферами «5. Приватизація, володіння та користування землею» та «4. Реєстрація або приватизація об'єктів нерухомості (будинки, квартири)» (тобто враховуватиметься наявність корупційного досвіду за однією та/або іншою сферою);

5) до сфери ІКС «S33. Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС» будуть віднесені перераховані дані щодо корупційного досвіду респондентів спільно за сферами 14, 22, 23, 24, 25 (див. Таблицю 3), які зокрема охоплюють питання отримання окремих адміністративних послуг (враховуватиметься наявність корупційного досвіду хоча б за однією з перерахованих сфер).

Обидва соціологічних опитування (виміри 1, 2 та 3) **використовують аналогічний підхід до визначення корупційного досвіду респондентів** у сферах дослідження, зокрема:

- спочатку визначають респондентів, які контактували з певною сферою (звертались до відповідних органів/установ, контактували з посадовцями, представниками організацій тощо);

- у виокремленій вибірці таких респондентів проводять визначення їх корупційного досвіду (за самооцінкою) за однаковим питанням (показником): чи стикалися вони з корупцією у сфері¹ протягом останніх 12 місяців, тобто вони давали (пропонували) або від них вимагали хабар, використовували зв'язки тощо.

З огляду на вищезазначене, результати обох опитувань за однаковими (змістовно подібними) сферами доцільно агрегувати в рамках індикатора за цим компонентом дослідження з визначення ІКС.

¹ Зазначають, що стикалися з корупцією: для населення – якщо особисто або члени сім'ї, для бізнесу – особисто або стикалися працівники підприємства (як його представники).

Рекомендується використовувати такий підхід до **агрегації даних в індикатор**: визначається максимальне значення¹ з двох нормалізованих показників корупційного досвіду *бізнесу* та *населення*, водночас значення для *населення* є середнім арифметичним значень показників за двома різними дослідженнями (*вимір 1 та вимір 3*) у разі наявності даних.

Як було зазначено вище, якщо після нормалізації та агрегування даних (за всіма вимірами) для певних сфер будуть відсутні нормалізовані значення за Індикатором **I₂**, то застосовується процедура *імпутації даних*: такі сфери будуть заповненні першим (найнижчим) квантилем (Q₁) з діапазону нормалізованих значень наявних даних для сфер за індикатором.

Індикатор		I ₂ . Частка респондентів, яка мала корупційний досвід у сферах
Вимір 1 (V _{n1})	Джерело даних	Результати <i>стандартного</i> опитування щодо корупції в Україні ² (<i>опитування населення</i>)
	Запитання анкети	Питання по визначених сферах: Чи стикалися Ви з корупцією ... (при зверненні до... / зустрічі/ контакті з ...) протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?
	Вихідні (початкові) дані та їх обробка	% відповідей «Так» (стикалися особисто або члени сім'ї) по певній сфері (S) База: ті респонденти, які попередньо зазначили, що вони особисто або члени їх родин взаємодіяли/контактували зі сферою протягом останніх 12 місяців
Вимір 2 (V _b)	Джерело даних	Результати <i>стандартного</i> опитування щодо корупції в Україні (<i>опитування представників бізнесу</i>)
	Запитання анкети	Питання по визначених сферах: Чи стикалися Ви (як керівник/представник підприємства) з корупцією ... (при зверненні до... / зустрічі/ контакті з ...) протягом останніх 12 місяців – тобто Ви давали або від Вас вимагали хабаря, використовували зв'язки тощо?
	Вихідні (початкові) дані та їх обробка	% відповідей «Так» (стикалися особисто, або стикалися працівники підприємства (як його представники) по певній сфері (S) База: ті респонденти, які попередньо зазначили, що вони взаємодіяли/контактували зі сферою протягом останніх 12 місяців
Вимір 3 (V _{n2})	Джерело даних	Результати <u>останнього</u> загальнонаціонального опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення» (<i>опитування населення</i>) ³
	Запитання анкети	Окремі питання по визначених сферах: 1) Чи вимагали від Вас або членів Вашої родини хабаря (грошей, подарунка, протекції, послуги) під час звернень до? 2) Чи пропонували Ви або члени Вашої родини самі хабаря (гроші, подарунки, протекцію, послуги) для отримання послуг під час звернень за/до.....? 3) Чи використовували особисті зв'язки для отримання послуг під час звернень до... / ?
	Вихідні (початкові) дані	% респондентів, які відповіли «Так» хоча б на одне з трьох питань ⁴ по певній сфері (S)

¹ Вибір максимального значення обумовлений метою дослідження з визначення Індексу ІКС, а саме шляхом рейтингування визначити ті сфери, які мають високий рівень корупційності. Такий рівень за специфікою сфер може бути обумовлений тим, що корупційні практики можуть бути більше пов'язані з однією з цих двох груп респондентів (бізнесом або населенням). Відповідно, надалі це необхідно враховувати при таргетуванні антикорупційної діяльності у сферах.

² Аналітичний звіт за результатами стандартного опитування щодо корупції в Україні «Корупція в Україні 2024: розуміння, сприйняття, поширеність». URL: <https://cutt.ly/RrRqHZre>.

³ Інтерактивна візуалізація за результатами опитувань 2007 – 2024 років. URL (дані з <https://web.archive.org/>): <https://cutt.ly/ArRwldhx>.

⁴ Для визначення ІКС – 2025 буде розраховано вихідні показники за цим виміром за окремими сферами за результатами обробки масиву даних опитування за 2024 рік та звірено з даними інтерактивної візуалізації (вищенаведене посилання).

	<i>дані та їх обробка</i>	<i>База:</i> ті респонденти, які попередньо зазначили, що вони особисто або члени їх родин протягом останніх 12 місяців взаємодіяли/контактували зі сферою
<i>Діапазон значень показників за вимірами 1-3 для нормалізації</i>		Мінімум – 0%; Максимум (порогове значення ¹) – 40%.
<i>Особливості обрахунку Індикатора</i>		1) обчислення нормалізованого значення корупційного досвіду <i>населення</i> : у разі наявності даних за вимірами 1 та 3 знаходиться середнє арифметичне значення їх нормалізованих показників; 2) нормалізовані значення наявних показників корупційного досвіду <i>населення</i> та <i>бізнесу</i> в межах кожної сфери (S) агрегуються в індикатор шляхом визначення серед них максимального значення. Отже, розрахунок індикатора для <u>наявних</u> значень окремих нормалізованих показників (хоча б за одним виміром) проводиться за загальною формулою: $I_2 = \max\left(\frac{V_{n1}+V_{n2}}{n}; V_b\right)$, де n – кількість значень за опитуваннями населення, $n \in \{1,2\}$.
<i>Імпутація даних</i>		У разі відсутності нормалізованого значення для сфери за вимірами – <i>першого (найнижчого) квартиля розподілу (Q₁)</i> нормалізованих значень наявних даних для сфер (з урахуванням агрегації вимірів)
<i>Вага індикатора</i>		0,3

¹ Визначено з урахуванням того, що найвищі значення корупційного досвіду респондентів для сфер за даними соціологічних опитувань, проведених в останні роки переважно знаходились в межах 30%-40%. У разі перевищення порогового значення (40%) всім відповідним сферам буде надано нормалізоване значення, яке дорівнюватиме 1.

Таблиця 3. Використання результатів соціологічних досліджень для за сферами ІКС

Знак «+» означає ідентичність назви сфери в дослідженнях за компонентами K1 та K2 змісту назви сфери ІКС

№	Сфера ІКС	K1. Експертне опитування	K2. Корупційний досвід респондентів		
			Вимір 1 (населення)	Вимір 2 (бізнес)	Вимір 3 (населення)
S1	<u>Митна справа</u>	Митниця (для фізичних осіб, що не є ФОП) Митниця (для суб'єктів господарювання)		+	17. Митний контроль чи оформлення митних документів
S2	Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон	+			
S3	Переміщення людей і товарів з підконтрольних Україні територій на тимчасово окуповані РФ території України та навпаки	+			
S4	Діяльність патрульної поліції	+	Діяльність правоохор. органів (патрульна поліція, Нацполіція, СБУ, прокуратура) із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім сервісних центрів МВС))		11. Національна поліція (включаючи патрульну поліцію)
S5	Діяльність правоохоронних органів із забезпечення законності та правопорядку, проведення досудового розслідування (крім діяльності патрульної поліції, сервісних центрів МВС)	+		Діяльність правоохор. органів (Нацполіція, СБУ, Держприкордонслужба, прокуратура, БЕБ) із забезпечення законності та правопорядку, проведення досуд. розслідування	11. Національна поліція (включаючи патрульну поліцію) 13. Прокуратура
S6	Діяльність сервісних центрів МВС	+	+		
S7	Судова система (у т.ч., виконання судових рішень)	+		+	12. Судова система
S8	Публічні закупівлі для потреб оборони і національної безпеки, модернізація військової техніки, торгівля зброєю	+			
S9	Військова сфера (використання та розпорядження нерухомим майном і землями, паливно-мастильними матеріалами тощо; питання призову, проходження служби, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців)	Військова сфера (розпорядження нерухомим майном і землями, ПММ тощо; питання призову, просування військовослужбовців по службі, забезпечення їх житлом)			21. Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки («військкомати»)
S10	Приватизація підприємств	+			

№	Сфера ІКС	К1. Експертне опитування	К2. Корупційний досвід респондентів		
			Вимір 1 (населення)	Вимір 2 (бізнес)	Вимір 3 (населення)
S11	Управління державними підприємствами та іншими господарськими товариствами з часткою держави більше 50%	+			
S12	Управління комунальним майном	+			
S13	Утримання та використання комунального громадського транспорту	+			
S14	Оподаткування (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)	Нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів		Діяльність податкових органів (нарахування і стягнення податкових та інших обов'язкових платежів)	15. Податкові служби
S15	Архітектурно-будівельний контроль	+			
S16	Контроль і нагляд за господарською діяльністю	+		+	
S17	Діяльність Антимонопольного комітету України	+			
S18	Будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	Публічні закупівлі робіт і послуг з будівництва, ремонту та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення			
S19	Реалізація великих інфраструктурних проектів (у т.ч. публічні закупівлі відповідних робіт і послуг)	Публічні закупівлі робіт і послуг з реалізації інших великих інфраструктурних проектів			
S20	Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель (моніторинг та перевірка закупівель, контроль фінансових та господарських операцій)	+			
S21	Земельні відносини, землеустрій та будівництво	Земельні відносини, землеустрій	Будівництво та земельні відносини	Будівництво та земельні відносини	5. Приватизація, володіння та користування землею 4. Реєстрація або приватизація об'єктів нерухомості (будинки, квартири)
S22	Лісове господарство	+			
S23	Надання дозволів та видобування корисних копалин (нафта, газ, вугілля, бурштин, граніт, пісок тощо)	+			

№	Сфера ІКС	К1. Експертне опитування	К2. Корупційний досвід респондентів		
			Вимір 1 (населення)	Вимір 2 (бізнес)	Вимір 3 (населення)
S24	Використання інших природних ресурсів (мисливське, рибне, водне господарство)	+			
S25	Послуги з підключення та обслуговування систем електро-, газо-, водопостачання та водовідведення	+	+	+	7. Підключення чи ремонт комунальних послуг або зв'язку (телефону, водопостачання, електроенергії, газу і т.д.)
S26	Заклади вищої освіти	+	+		3. Керівництво вищих навчальних закладів та їх викладачі
S27	Початкова та середня школа	+	+		2. Керівництво шкіл та вчителі
S28	Комунальні дитячі садочки	+	+		
S29	Державна та комунальна медицина (медичні послуги)	+	+		1. Отримання медичних послуг (включаючи лікарів, співробітників лікарень чи поліклінік, аптек)
S30	Закупівля медичного обладнання та лікарських засобів	+			
S31	Соціальні послуги та допомоги (оформлення, виплати) різним категоріям громадян	+			8. Оформлення чи отримання допомоги з безробіття та інших соціальних виплат (пенсій, субсидій та ін.)
S32	Діяльність центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) / «Дія Центрів»	+	+		10. Центри надання адміністративних послуг
S33	Надання адміністративних послуг, крім тих, що надаються через ЦНАП / «Дія Центри» та сервісні центри МВС	+	Надання адміністративних послуг <u>органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування</u> (крім ЦНАП та сервісних центрів МВС)		14. Державні нотаріуси
					22. Постановка на облік внутрішньо переміщених осіб (ВПО)
					23. Отримання місця проживання для ВПО за кошти держави
					24. Оформлення документів для волонтерської роботи
					25. Оформлення необхідних документів в Україні для людей, які виїхали за кордон
S34	Гуманітарна допомога у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України	+	+		

3.3. Компонент 3 (КЗ): притягнення до відповідальності за корупцію

У цьому компоненті використовуються статистичні дані щодо осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення.

Для цього як джерело даних використовуються відомості з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (далі – Реєстр)¹, який адмініструє НАЗК, з огляду на таке:

- відомості про осіб, яких притягнуто до юридичної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, вносяться до Реєстру на підставі отримання електронної копії рішення суду, яке набрало законної сили, з Єдиного державного реєстру судових рішень²;

- Реєстр обліковує та виокремлює дані по всім корупційним кримінальним правопорушенням, які визначені такими відповідно до примітки до статті 45 Кримінального кодексу України (далі – КК України)³, у т.ч. у випадку їх вчинення шляхом зловживання особами службовим становищем. Також до Реєстру внесені дані щодо осіб, які були притягнуті до відповідальності за сукупністю статей КК України за вчинення корупційних та інших правопорушень, окремі з яких не є «корупційними», проте санкція за якими є «тяжчою» (у судовій статистиці такі дані наразі обліковуються за статтею КК України, за якою особа отримала суворіше покарання і не виокремлюються як «корупційні»);

- відомості з Реєстру містять номер судового рішення, що дає можливість переглянути відомості за посиланням з Єдиного державного реєстру судових рішень та за результатами проведеного якісного аналізу судового рішення зробити розподіл вчинених особами правопорушень за сферами ІКС (віднести правопорушення до однієї зі сфер ІКС).

Обробка даних

Визначено такий загальний алгоритм використання й обробки даних (записів щодо осіб) з Реєстру для обрахунку індикатора за цим компонентом:

1. Використовуються дані щодо осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень (за статтями відповідно до примітки до ст. 45 КК України), судові рішення щодо яких набрали законної сили за останні 4 роки, що передують року, в якому проводиться визначення ІКС (далі – Період обліку). Наприклад, для Індексу ІКС – 2025 будуть використані рішення за 2021 – 2024 роки.

2. З отриманого переліку записів за результатами якісного аналізу судових рішень відкидаються (вилучаються) записи щодо правопорушень, які були вчинені не в роки Періоду обліку (тобто для ІКС – 2025 –раніше 2021 року).

Обрання такого чотирьохрічного періоду використання статистичних даних дає можливість *збалансувати* відхилення (екстремальні викиди) щодо правопорушень у сферах за окремими роками та врахувати достатньо значний часовий інтервал від дня вчинення корупційного правопорушення до набрання законної сили рішенням суду у відповідних провадженнях.

Вважаємо збільшення такого Періоду обліку недоцільним щодо більшості сфер з огляду на те, що окремі правопорушення, вчинені раніше, можуть втратити актуальність для визначення корупціогенності сфер у рік дослідження (наприклад, корупційні практики, які мали місце 5 років тому, вже можуть бути усуненими (викоріненими) або мінімізованими нормативно-правовим регулюванням, впровадженням електронних сервісів тощо).

Такий підхід щодо чотирьохрічного періоду обліку дещо заважає обліковувати дані щодо притягнення осіб до відповідальності за окремими сферами (*проміжок часу від виявлення факту вчинення правопорушення до притягнення до відповідальності особи може перевищувати 4 роки*). Проте розширення періоду обліку скоріше спотворить релевантність вихідного розподілу в контексті

¹ Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. URL: <https://cutt.ly/qekmoFuc>

² Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-18#Text>

³ На сьогодні корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до примітки до статті 45 Кримінального кодексу України (далі – КК України) є:

- а) кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368 – 369-2 КК України;
- б) передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем.

застосування даних для розрахунку ІКС, ніж додасть вартісності. Частково проблема мінімальних та нульових значень для сфер вирішується шляхом вінсоризації даних (застосування для таких даних 5-го процентиля (5%) вибірки або числа 2, якщо $5\% = 1$ (враховуючи округлення)).

3. За результатами якісного аналізу кожного¹ судового рішення (крім тих, посилання на які відсутні/не відображались) відповідні записи (у разі можливості) відносяться до однієї зі сфер ІКС, у межах якої було вчинено правопорушення.

Окремі особливості обробки даних

До сфери «S4. Патрульна поліція» відноситимуться також записи щодо корупційних правопорушень за ст. 369 КК України, зафіксованих представниками інших структурних підрозділів поліції (дільничні офіцери поліції, представники відділів превенції), пов'язаних, як правило, із виявленням вчинення адміністративних правопорушень на первинному рівні взаємодії з правопорушниками (порушення правил дорожнього руху, фіксація фактів домашнього насильства, виявлення наркотичних препаратів тощо), що є ідентичним із фіксацією таких же правопорушень представниками патрульної поліції (до початку кримінального провадження).

Водночас не відноситимуться до жодної зі сфер ІКС такі правопорушення:

- правопорушення, пов'язані з кадровими питаннями, притаманні організаціям/органам влади з різних сфер (наприклад, пропозиція чи обіцянка службовій особі надати їй неправомірну вигоду за влаштування на роботу, підвищення в посаді, не створення перешкод для службової діяльності, виплату премії тощо);

- правопорушення за ст. 191 КК України, пов'язані з привласненням/розтратою майна службовими особами суб'єктів господарювання, які не належать до державних установ /державних підприємств та інших господарських товариств з часткою держави більше 50% (S11) у визначених сферах (тобто ті, які не можна було віднести до жодної зі сфер ІКС).

Особливості обрахунку та нормалізації вихідних даних для індикатора

Як показав попередній аналіз оброблених даних за 2021-2023 роки, близько 74% кримінальних правопорушень віднесені до сфери «S4. Патрульна поліція». Водночас 99% із них кваліфіковані за ст. 369 КК України².

У контексті дотримання завдання ІКС щодо визначення оцінки рівня корупціогенності сфери, віднесення до загального розподілу даних за сферами кількісних вихідних показників за цією сферою в повному обсязі і, відповідно, розрахунок та подальше використання нормалізованого значення такого показника за методом MIN-MAX (дорівнюватиме $=1$) не можуть бути адекватним та збалансованим підходом відносно інших сфер, оскільки це призведе до того, що нормалізовані значення за більшістю сфер будуть мінімальними ($<0,1$) і не відображатимуть змістовний внесок інших сфер за цим компонентом в ІКС.

Сфера «S4. Патрульна поліція» є дещо відокремленою від інших сфер та унікальною в контексті цього дослідження. Це зумовлено тим, що діяльність патрульних поліцейських як представників правоохоронних структур, які відповідають, зокрема, за дотримання антикорупційного законодавства, якраз і спрямована на фіксування корупційного способу вирішення проблем громадянами та, відповідно, протидію йому. Обліковуванню фактів вчинення правопорушення сприяє автоматична відеофіксація корупційної взаємодії (контакту) з порушником. Достатньо високі статистичні показники в цій сфері, з одного боку, є відображенням її корупційної «навантаженості», а з іншого – також є результатом роботи поліцейських із протидії вчиненню корупційних правопорушень.

У цій Методиці пропонується такий покроковий **підхід до обрахунку індикатора** за цим компонентом, що базується на процедурах вінсоризації та трансформації даних:

1) для уникнення за компонентом K3 наявності нульових показників та мінімізації негативного впливу (надмірного домінування) екстремально великих значень в алгоритмі агрегації індикаторів проводиться вінсоризація вихідних (початкових) даних, тобто зміщення спостережень у хвостах

¹ За результатами обробки та аналізу даних для Індексу ІКС-2025 у наступних дослідженнях може бути прийнято рішення проводити відбір записів в Реєстрі за відповідно сформованою вибіркою.

² *Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі* (ст. 369 КК України).

вихідного розподілу набору даних до максимального та мінімального значень, зокрема визначених процентилями (з урахуванням округлення до цілого числа та застосуванням окремої умови), а саме:

- для кожної змінної (сфери) значення, що перевищують 95-перцентиль (95%), опускаються до його рівня (набувають значення 95%);

- значення за сферами, що менші за 5-перцентиль (5%), піднімаються до його рівня (набувають значення 5%) або набувають значення, що дорівнює 2, якщо зазначений перцентиль є меншим (=1); цього ж значення набувають і сфери, які мали нульовий показник (не було зафіксовано статистичних даних);

2) для збалансування даних щодо кількості осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності (p) за переліком сфер ІКС, зокрема значних розривів між досить високими значеннями вихідних показників в окремих сферах і відносно низьких у більшості сфер, з метою зменшення такої асиметрії розподілу та його наближення до нормального здійснюється *трансформація даних* методом логарифмування $\ln(p)$;

3) після цієї операції проводиться *нормалізація* вже логарифмованих значень даних ($\ln(p)$) за методом MIN-MAX (при цьому сфери, які отримали значення 95%, будуть нормалізовані до 1).

<i>Індикатор</i>	Із. Кількість осіб, які вчинили корупційні кримінальні правопорушення
<i>Джерело даних</i>	Відомості з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення
<i>Вихідні (початкові) дані та їх обробка</i>	Дані (записи) щодо осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, судові рішення щодо яких набрали законної сили <u>у останні 3 роки</u>
<i>Особливості обрахунку / обробки даних</i>	1) розподіл записів щодо осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за кожною зі сфер ІКС та визначення кількості осіб (записів) у сфері – (p); 2) вінсоризація вибірки вихідних даних до <i>максимального</i> (95-й перцентиль розподілу) та <i>мінімального</i> (5-й перцентиль або число 2, якщо зазначений перцентиль є меншим). Перцентилі при цьому округлюються до цілого числа; 3) логарифмування відповідних даних за кожною сферою – $\ln(p)$
<i>Діапазон значень для нормалізації</i>	Мінімум – 0 Максимум – максимальне значення $\ln(p)$ в розподілі даних за сферами ІКС ($\ln(95\%)$)

3.4. Компонент 4 (К4): порушення вимог фінансового контролю суб'єктами декларування

Обрахунок індикатора за цим компонентом передбачає використання статистичних даних за результатами двох видів *фінансового контролю щодо декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування* (далі – декларації), які постійно проводяться НАЗК:

- повні перевірки декларацій;
- контроль щодо повноти заповнення декларацій.

Надалі в цій Методиці вищенаведені види фінансового контролю загалом зазначатимуться як *перевірки декларацій*.

Для цілей обрахунку індикатора використовуватимуться дані щодо тих осіб (вихідні дані), за результатами перевірок декларацій яких встановлено ознаки:

- **декларування недостовірних відомостей** (адміністративне правопорушення, передбачене ч. 4. ст. 172-6 КУпАП, та кримінальне правопорушення, передбачене ст. 366-2 КК України);
- **незаконного збагачення** (кримінальне правопорушення, передбачене ст. 368-5 КК України);
- **необґрунтованості активів** (які за наявності до того підстав можуть бути стягнуті в дохід держави)¹.

Необхідно відзначити такі важливі аспекти нормативно врегульованих правил відбору декларацій із загального масиву для обох видів перевірок:

- черговість відбору декларацій для проведення їх *повних перевірок* серед всього масиву (до відома – близько 760 тис. щорічних декларацій було подано за звітний період 2023 року), що визначена *Порядком проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування декларацій*² (далі – Порядок проведення повної перевірки), за двома з трьох складових (пп. 1 та пп. 2 п. 1 розділу V), враховує здійснення програмними засобами Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – Реєстр), оцінки ризиків декларації (за результатами проведеного логічного та арифметичного контролю), результатом чого є розрахований показник рейтингу ризику декларації. Саме з урахуванням такого показника здійснюється відбір декларацій для проведення їх повної перевірки;

- *контроль щодо повноти заповнення декларацій*³, що проводиться НАЗК через уповноважених осіб (вторинний контроль), враховує результати розрахованого Реєстром щодо всіх декларацій в автоматичному режимі показника ступеня повноти відомостей у декларації (первинний контроль). Такий контроль проводиться, починаючи від декларацій, що мають найвищий показник ступеня повноти відомостей у декларації⁴.

Отже, важливість та цінність використання вищезазначених даних для обрахунку індикатора за окремими сферами ІКС обумовлена тим, що загалом правила відбору декларацій для обох видів перевірок *переважно ґрунтуються на результатах проведених їх певних «рейтингувань» / «ранжувань»*. Таким чином, перелік осіб, щодо яких проводились *повні перевірки декларацій чи контроль повноти їх заповнення* містить найбільш «проблемні» декларації і відповідно є певною

¹ У разі декларування недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, особа може бути визнана винною:

- у вчиненні адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією (ч. 4. ст. 172-6 КУпАП);
- у вчиненні кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією (ст. 366-2 КК України);

За результатами перевірки декларацій, в залежності від різниці між вартістю набутих активів та законними доходами особи, може бути виявлено ознаки незаконного збагачення, та у разі доведеності вини у законному порядку надалі особа може бути визнана винною у вчиненні *корупційного кримінального правопорушення* за ст. 368-5 КК України (*незаконне збагачення*) або встановлено *ознаки набуття необґрунтованих активів* – до таких активів у подальшому може бути застосована *процедура стягнення в дохід держави* відповідно до ст. 290 ЦПК України.

² Порядок проведення повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затверджений наказом НАЗК 29.01.2021 № 26/21, зареєстрований у Міністерстві юстиції України від 05.02.2021 за № 158/35780. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0158-21#Text>.

³ Порядок проведення контролю щодо повноти заповнення декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування затверджений наказом НАЗК 31.08.2021 № 553/21, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 14.09.2021 за № 1208/36830 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1208-21#Text>.

⁴ Показник ступеня повноти відомостей у декларації – розрахований програмними засобами Реєстру, числовий показник рівня обсягу і змісту не відображених у декларації відомостей.

вибіркою (відображає зріз верхньої частини упорядкованого «ризикованого» масиву), яку можна використати для характеристики сфер, до яких цих осіб можна віднести.

Використання для обрахунку індикатора вже вихідних «результативних» даних перевірок (за якими встановлено ознаки декларування недостовірних відомостей, незаконного збагачення або необґрунтованості активів) та їх віднесення до сфер ІКС може формувати конкретний числовий вимір для індикатора цього компонента.

Необхідно відзначити таку підставу для відбору декларацій для проведення *повних перевірок*, яка не враховує «рейтингування» декларацій: *отримання інформації від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей* (пп. 3 п. 1 розділу V Порядку проведення повної перевірки). Водночас такий «повідомчий» аспект врахування при відборі декларацій для проведення повної перевірки певний чином буде містити акцент на певних посадах, категоріях осіб, а отже і сферах, які можуть бути найбільш ризикованими стосовно порушення вимог фінансового контролю. З іншого боку відбір за цією складовою може містити (загалом чи в окремих роках) певне «перевантаження» щодо окремих категорій осіб, що у т.ч. може бути відображенням сформованого в соціумі/медіа негативного «корупційного» іміджу для загалом окремих категорій/груп суб'єктів декларування за результатами виявлених фактів корупційних правопорушень (наприклад, в останні роки увага громадськості направлена на працівників правоохоронних органів, ТЦК, членів ВЛК). Загалом же *отримання інформації із зовнішніх джерел* про можливе відображення у деклараціях недостовірних відомостей (без використання програмних засобів Реєстру) може бути окремим сигналом щодо акцентування необхідності перевірки певних «проблемних» категорій суб'єктів декларування і відповідно може мати сферальний відтінок.

Джерелом даних для обрахунку за цим компонентом є відомості щодо результатів *повних перевірок декларацій та контролю щодо повноти заповнення декларацій*, які проведені та оприлюднені НАЗК¹.

Обробка даних

Визначено такий загальний алгоритм використання й обробки даних для обрахунку індикатора за цим компонентом:

1. Використовуються дані щодо осіб (суб'єктів декларування):

- стосовно яких станом на 30.06 року проведення дослідження наявні та оприлюднені результати *перевірок декларацій*, проведених НАЗК у поточному або попередньому році;

- які подавали такі щорічні декларації за один або кілька звітних років у межах трирічного періоду, що передує року, за результатами якого проводиться дослідження²;

- щодо яких за результатами вищезазначених перевірок декларацій встановлено ознаки декларування недостовірних відомостей, ознаки необґрунтованості активів чи незаконного збагачення.

2. Відповідні особи за результатами аналізу (за посадою/місцем роботи) відносяться (у разі можливості) до однієї зі сфер ІКС, тобто встановлюється зв'язок між сферами ІКС та суб'єктами декларування, які є представниками таких сфер.

При обробці даних не враховуються відомості щодо суб'єктів декларування, декларації яких *вилучено з публічної частини Реєстру*, з огляду на відсутність в оприлюднених довідках про результати перевірки даних для ідентифікації певної сфери (місце роботи, посада).

¹ Результати діяльності НАЗК: Повні перевірки декларацій; Контроль щодо повноти заповнення декларацій. Вебсайт НАЗК. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/category/monitoring-diyalnosti-nazk/>

² Наприклад, у дослідженні, яке буде проводитись у 2025 році (для розрахунку Індексу ІКС-2025) будуть проаналізовані оприлюднені у 2024 та I півріччі 2025 року результати перевірок декларацій, поданих суб'єктами декларування за 2021, 2022 та 2023 роки.

Обрання такого трьохрічного звітного періоду поданих суб'єктами декларування щорічних декларацій для аналізу обумовлено тим, що НАЗК у поточному році розпочинає перевірки декларацій, поданих за попередні 3 роки (у т.ч. враховуючи можливість звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності), проте така перевірка може бути не завершена в поточному році. Наприклад: у 2024 році для повних перевірок були обрані щорічні декларації, подані за 2021-2023 роки, проте повна перевірка окремих з них завершується у 2025 році.

Особливості обрахунку та нормалізації вихідних даних для індикатора

Вихідними даними, які використовуються при розрахунку індикатора за цим компонентом є показник оцінки порушення вимог фінансового контролю за сферою ІКС, який розраховується в такому порядку:

1) обчислюється індивідуальний показник оцінки порушення особою (суб'єктом декларування) вимог фінансового контролю (далі – індивідуальний показник порушення) відповідно до встановленої кількості балів за виявлені за результатами перевірки декларації ознаки недостовірних відомостей, необґрунтованості активів чи незаконного збагачення, при цьому бали за окремі ознаки стосовно однієї особи підсумовуються:

	Ознаки порушень вимог фінансового контролю	Кількість балів
1	ч. 4 ст. 172 КУпАП (<i>недостовірні відомості</i>)	1
2	ч. 1. ст. 366-2 КК України (<i>недостовірні відомості</i>)	2
3	ч. 2. ст. 366-2 КК України (<i>недостовірні відомості</i>)	3
4	ст. 290 ЦПК України (<i>необґрунтовані активи</i>)	4
5	ст. 368-5 КК України (<i>незаконне збагачення</i>)	5

Щодо встановлення розподілу балів за ознаками

Розподіл (кількість) балів за різними виявленими за результатами перевірки декларації ознаками корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень та/або наявності ознак необґрунтованості активів встановлено за результатами вивчення та узагальнення думки експертів – посадовців НАЗК.

Такий розподіл враховує баланс декількох складових: з одного боку – визначені законодавством (КУпАП, КК України, ЦПК України) розміри (суми) недостовірних відомостей / незаконного збагачення/ необґрунтованості активів за якими до особи (або її активів) можуть бути застосовані певні санкції за рішенням суду, з іншого – розрахований індивідуальний показник порушення має вносити адекватне «корупціогенне навантаження» для сфери¹.

2) загальний показник оцінки порушення вимог фінансового контролю за сферою (р) обраховується шляхом підсумовування окремих індивідуальних показників

Окремі застереження використання вихідних даних для нормалізації

Прогнозується, що використання невеликого масиву відібраних даних «результативних» перевірок декларацій (у яких встановлені ознаки правопорушень/ необґрунтованості активів) та неможливість віднести певних осіб до жодної зі сфер ІКС може призвести до низького показника оцінки порушення вимог фінансового контролю для окремих сфер.

Водночас можуть спостерігатись і переважаючі значення зазначеного показника одних сфер відносно більшості інших, що, зокрема, може бути пов'язане зі згаданою вище такою підставою для відбору декларацій для проведення повних перевірок, як отримання інформації від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей. Така «повідомча» складова загалом чи в окремі роки може становити суттєвий внесок у показник оцінки порушення вимог фінансового контролю для окремих сфер ІКС.

Загалом у контексті дотримання завдання ІКС щодо визначення оцінки рівня корупціогенності сфери, віднесення до загального розподілу даних за сферами кількісних вихідних показників за низкою сфер в повному обсязі, коли такі показники є переважаючими відносно інших сфер, і відповідно, розрахунок нормалізованого значення такого показника за методом MIN-MAX та його подальше використання не можуть бути адекватним та збалансованим підходом відносно інших сфер: нормалізовані значення за більшістю сфер будуть мінімальними (<0,1) і не відображатимуть змістовний внесок інших сфер за цим компонентом в ІКС.

¹ *Наприклад*: встановлення значної кількості балів за ознакою незаконного збагачення (що може вбачатись очевидним з огляду як на встановлені для визначення правопорушення фінансові розміри активів, вартість яких перевищує законні доходи так і значне покарання за таке правопорушення) може в наступних розрахунках лише за поодинокими деклараціями «навантажити» окрему відповідну сферу доволі високим загальним показником, що переважатиме показник для сфери, де виявлено декілька осіб з ознаками адміністративного правопорушення за декларування недостовірних відомостей.

Частково проблеми максимальних та мінімальних /нульових значень та загалом асиметрії вихідного розподілу для сфер вирішується шляхом застосування певних процедур обробки вихідних даних (*вінсоризації та трансформації даних*).

У цій Методиці, пропонується такий покроковий підхід до **обрахунку індикатора** за цим компонентом, що базується на процедурах *вінсоризації та трансформації даних* (аналогічно до обробки вихідних даних за компонентом К3):

1) для уникнення за компонентом К4 наявності нульових показників та мінімізації негативного впливу (надмірного домінування) екстремально великих значень в алгоритмі агрегації індикаторів проводиться *вінсоризація вихідних (початкових) даних* (показників оцінки порушення вимог фінансового контролю за сферами ІКС), тобто зміщення спостережень у хвостах вихідного розподілу набору даних до максимального та мінімального значень, зокрема визначених процентилями (з урахуванням округлення до цілого числа та застосування окремої умови), а саме:

- для кожної змінної (сфери) значення *показника оцінки порушення вимог фінансового контролю*, що перевищують 95-процентиль (95%), опускаються до його рівня (набувають значення 95%);

- значення за сферами, що менші за 5-процентиль (5%), піднімаються до його рівня (набувають значення 5%) або набувають значення, що дорівнює 2, якщо зазначений процентиль є меншим (=1); цього ж значення набувають і сфери, які мали нульовий показник (не було зафіксовано статистичних даних);

2) для збалансування вихідних даних щодо *показників оцінки порушення вимог фінансового контролю (р)* за переліком сфер ІКС, зокрема значних розривів між досить високими значеннями вихідних показників в окремих сферах і відносно низьких у більшості сфер, з метою зменшення такої асиметрії розподілу та його наближення до нормального здійснюється *трансформація даних* методом логарифмування $\ln(p)$;

3) після цієї операції проводиться *нормалізація* вже логарифмованих значень даних ($\ln(p)$) за методом MIN-MAX (при цьому сфери, які отримали значення 95%, будуть нормалізовані до 1).

Індикатор	І4. Показник <i>оцінки порушення вимог фінансового контролю</i> суб'єктами декларування
Джерело даних	Відомості щодо результатів <i>повних перевірок декларацій</i> осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та контролю щодо повноти заповнення декларацій такими особами, які проведені НАЗК ¹
Вихідні (початкові) дані та їх обробка	Дані щодо осіб, стосовно яких за результатами перевірок декларацій встановлено <u>ознаки декларування недостовірних відомостей, необґрунтованості активів чи незаконного збагачення</u> База відбору осіб: 1) станом на 30.06 відповідного року проведення дослідження наявні та оприлюднені результати вищезазначених <i>перевірок декларацій</i> , проведених НАЗК у поточному або попередньому році; 2) декларації подані суб'єктами декларування за один або кілька звітних років у межах трирічного періоду, що передує року, за результатами якого проводиться дослідження ² .
Особливості обрахунку / обробки даних	1) Розрахунок <u>індивідуального показника оцінки порушення</u> особою (суб'єктом декларування) <u>вимог фінансового контролю</u> . За встановленими ознаками порушень вимог фінансового контролю правопорушень (див. – <i>таблиця вище</i>), відповідно до кількості балів, обраховується загальний індивідуальний показник оцінки порушення (бали за окремими ознаками стосовно однієї особи підсумовуються)

¹ Результати діяльності НАЗК: Повні перевірки декларацій; Контроль щодо повноти заповнення декларацій. Вебсайт НАЗК. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/category/monitoring-diynosti-nazk/>

² Наприклад, у дослідженні, яке буде проводитись у 2025 році будуть проаналізовані оприлюднені у 2024 та І півріччі 2025 року результати перевірок декларацій, поданих суб'єктами декларування за 2021, 2022 та 2023 роки.

	2) розподіл суб'єктів декларування та відповідно їх індивідуальних показників оцінки порушення за кожною зі сфер ІКС. 3) визначення загального <u>показника оцінки порушення вимог фінансового контролю</u> за сферою (p) шляхом підсумовування окремих індивідуальних показників; 4) вінсоризація вибірки вихідних даних до <i>максимального</i> (95-й процентиль розподілу) та <i>мінімального</i> (5-й процентиль або число 2, якщо зазначений процентиль є меншим). Процентилі при цьому округлюються до цілого числа; 3) логарифмування відповідних даних за кожною сферою – $\ln(p)$
Діапазон значень для нормалізації	Мінімум – 0 Максимум – максимальне значення $\ln(p)$ в розподілі даних за сферами ІКС ($\ln(95\%)$)

Перелік використаних джерел

Перелік основних джерел, які були використані при підготовці Методики дослідження:

1. Corruption Perceptions Index: Short Methodology Note. URL: <https://cutt.ly/feknkSTz>.
2. Environmental Performance Index 2022. Technical Appendix. URL: <https://cutt.ly/cekn1kLO>.
3. Environmental Performance Index 2024. URL: <https://epi.yale.edu/downloads/2024-epi-report.pdf>.
4. Environmental Sustainability Index 2005. URL: <https://sedac.ciesin.columbia.edu/es/esi/ESI2005.pdf>.
5. Kamisan N. A. B., Lee M. H., Hussin A. G., Zubairi Y. Z. Imputation techniques for incomplete load data based on seasonality and orientation of the missing values. Sains Malaysiana. 2020. T. 49, № 5. С. 1165–1174. URL: <https://cutt.ly/OezQwOG1>.
6. Kaufmann D., Kraay A., Mastruzzi M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues. World Bank Policy Research Working Paper, No. 5430, 2010. URL: <https://ssrn.com/abstract=1682130>.
7. Melcher K., Silipo R. Missing Value Imputation. URL: <https://cutt.ly/jeknMeZS>.
8. Nardo M., Saisana M., Saltelli A., Tarantola S. Tools for Composite Indicators Building: EUR 21682 EN, 2005. JRC31473. URL: <https://cutt.ly/IekmTAgN>.
9. Nicoletti G., Scarpetta S., Boylaud O. Summary Indicators of Product Market Regulation with an Extension to Employment Protection Legislation. OECD Economics Department Working Papers, No. 226. OECD Publishing, Paris, 2000. URL: <https://doi.org/10.1787/215182844604>.
10. Nguyen M. A Guide on Data Analysis. Bookdown, 2020. URL: https://bookdown.org/mike/data_analysis/.
11. Аналітичний звіт «Індекс конкурентоспроможності міст 2019/2020». Детальна інструкція щодо підходу до збору та обробки даних для складання Індексу конкурентоспроможності міст 2019-2020. URL: <https://cutt.ly/QekbZJJz>.
12. Аналітичний звіт за результатами експертного опитування «Корупція в Україні 2023: погляд та оцінки експертів». URL: <https://cutt.ly/Tekm0yKz>.
13. Глосарій термінів національної моделі статистичного виробництва в органах державної статистики. URL: https://ukrstat.gov.ua/metod_polog/glos_GSBPM.pdf.
14. Єрмаченко В. Є., Прокопович С. В. Проблема визначення вагових коефіцієнтів для побудови рейтингу наукової діяльності вищих навчальних закладів України. Економіка та управління національним господарством. URL: <https://cutt.ly/Xekb78fv>.
15. Індекс Європейського економічного поступу регіонів України 2014 – 2019. Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень. URL: <https://cutt.ly/Eekb2TuQ>.
16. Індекс майбутнього (Індекс добробуту дітей), 2023. Фундація Олени Зеленської, Київська Школа Економіки. URL: <https://cutt.ly/qrI0Aeg6>.
17. Інтерактивна візуалізація за результатами соціологічних опитувань «Стан корупції в Україні: сприйняття, досвід, ставлення», проведених у період 2007 – 2024 років. URL (дані з <https://web.archive.org/>): <https://cutt.ly/ArRwldhx>.
18. Ковтун Н. В., Фаталієва А.-Н. Я. Нові тенденції у доказовій статистиці: проблеми імпутації даних. Статистика України. 2019. № 4. URL: <https://cutt.ly/peknJcvT>.
19. Марець О.Р., Вільчинська О.М. Теоретичні питання побудови інтегральних індикаторів. URL: <https://cutt.ly/Sekn0yB8>.
20. Методика експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні. URL: <https://cutt.ly/felAIkUD>.
21. Методика стандартного опитування щодо корупції в Україні (у редакції наказу НАЗК від 25.06.2024 №168/24). URL : <https://cutt.ly/zrE61kDK>.
22. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://cutt.ly/nekBrom>.
23. Основи моделювання ринкових ситуацій / за заг. ред. В. Ю. Коцюбинського. Навчальний посібник. URL: <https://cutt.ly/YekntQLh>.
24. Результати діяльності НАЗК: Повні перевірки декларацій; Контроль щодо повноти заповнення декларацій. Вебсайт НАЗК. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/category/monitoring-diyalnosti-nazk/>.
25. Результати соціологічних досліджень за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні, проведені у 2021-2024 роках. URL: <https://cutt.ly/SelAzeNd>.